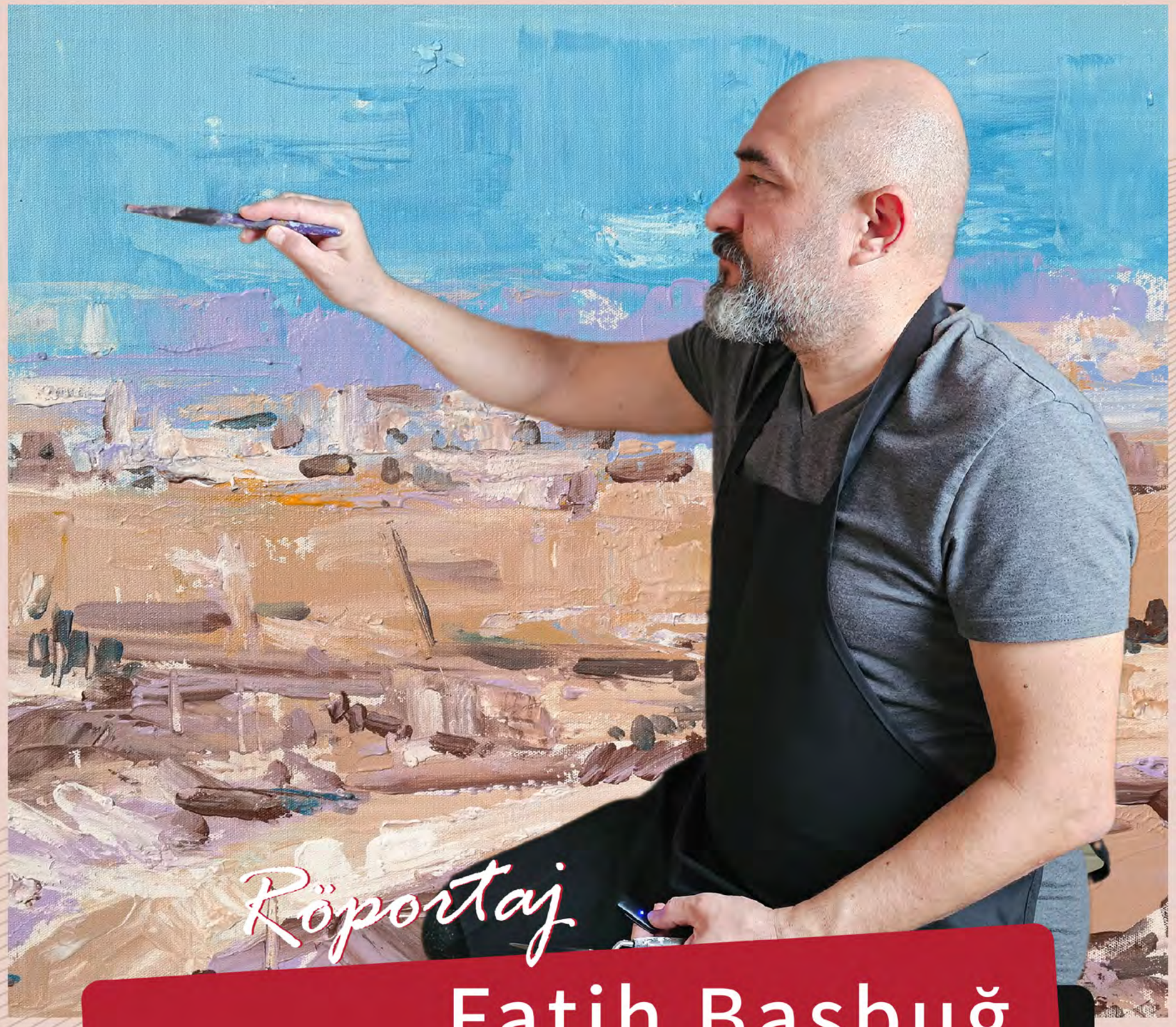

Röportaj

Fatih Başbuğ

SANAT VE TOPLUM

sanatçı bir nevi eserin kendisi olmalı

QART space

www.qartspace.com | @qartspace

FATİH BAŞBUĞ'UN SANAT YOLCULUĞU

1979 yılında Ankara'da doğdum. Babam figüratif anlamda Türk resminin önemli temsilcilerinden biri olan Mehmet Başbuğ'dur. Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında çalışmaya başlayarak akademisyenlikle sanat çalışmalarını beraber götürerek bugünlere geldim. 2005 yılında Yüksek Lisansımı, 2009 yılında Doktora eğitimimi tamamladım, 2012 yılında Doçentliğimi aldım ve 2018 yılında da Profesörlüğe atanarak akademisyenlik kariyerimi sürdürmekteyim. Bu süreçte on iki resim ödülü, altı yüzden fazla karma sergi, on beş kişisel sergi, yetmişin üzerinde resim çalıştayları, yurtdışı etkinlikler olmak üzere kesintisiz olarak sanat faaliyetlerime devam etme gayreti içindeyim. Resmi koleksiyonlarda, müzelerde, kamu kurumlarında çok sayıda eserim bulunmaktadır. Kariyer çizgimize bu şekilde bakıldığında şanslı ve başarılı bir izlenim oluşuyor. Babamın resimleriyle ve yağlıboya, tiner kokusuyla büyüdüm diyebilirim. Fakat arka planda çocukluğumdan itibaren büyük bir mücadele yaşadım. Çocuk yaşta kardeşimi elim bir kaza sonucu kaybetmenin üzüntüsüyle ve etkisiyle çok başarısız ilkokul, ortaokul ve lise eğitim sürecim geçti diyebilirim. Kendimi geliştirmek ve iyi bir ressam olmak istiyordum. Rüzgarı tersine çevirmemde yoğun çalışmalarımın ve hocalarımın yönlendirmelerinin büyük katkısı oldu. Örneğin toplumcu gerçekçi resimleriyle bana Nuri İyem'i hatırlatan Süleyman İyigül hocamın atölyesinde çalışmak resimlerimde bambaşka bir üslup oluşturmamı sağladı. Ders aralarında gündelik sohbetleri, hocamızın sanat anekdotları, bizi farkında olmadan hayata hazırlayan felsefi gerçekler olarak hafızalarıma kazındı.

> **Şimdi görüştüğümüz bazı ilkokul arkadaşlarım da kendilerine resim çizdiğimi hatırlatıyorlar.**

SANAT VE TOPLUM
sanatın toplumla bağ kurma gücü

Sizce bir sanatçıyı sanatçı yapan en önemli özellikler nelerdir?

Sanatı özümseyen, yaşam biçimi haline getiren, ileri görüşlü, kültürel kimlik sahibi, entelektüel bir dünya görüşüne sahip ve özgün işler üreten her karakter, sanatçı olma yolunda pozitif bir birikime sahip olabilir. Sanatçılık biraz toplumsal bir yakıştırma olduğu için günümüzde her türden, birikimle veya birikimsizlikle tamamen ekonomik güçle orantılı şekilde elde edilebilen yakıştırmalarla muhataplarına ulaşan bir sürecin parçası haline geldi. Dolayısıyla sanat, sanatçı, eser ayrımları belirgin sınırlarını kaybetti. Bu nedenle sanat, sanatçı özelliklerini tariflemek, genel geçer ifadelerle tanımlamak daha kolay ve uygun hale geldi. Göreceli bir davranış biçimine dönüşen bu durumu ayrıştıracak toplumsal bir yükseliş gerekmektedir. Bunun da en önemli aracı üniversitelerin ilgili birimleridir. Hemen hemen her ilde bu okulların yaygınlaşmasıyla belki sanat alanında çok ileri ve yüksek düzey hedeflenmese de en azından kültürel anlamda sanatı algılayan ve özümseyen bir neslin yetişmesi sağlanacaktır.

Sanatı entelektüel ve kültürel anlamda özümseyerek bir yaşam biçimi haline getirmeyi önemsiyorum.

İnsan varoluşunun özüne dokunan her eser toplumla bağ kurar.

Sanatın toplumla bağ kurma gücünü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bireysel olarak bütüncül bir yaklaşımla sanatı toplum dışında düşünen ve gören bir yargıya sahip değilim. Rusya'nın "toplum için sanat" sloganının karşısına zıtlık unsuru olarak konan ve Amerikan sanat ideolojisinin bir numaralı sloganlarından biri olan "sanat için sanat" ifadesi propaganda dilinin sanatsal terminolojisini oluşturması açısından uzunca bir dönem tartışıldı ve herkes cebindekileri boşalttı. Artık bu iki sloganda terk edildi ve sanat dünyası yeni bir düzenin parçası haline geldi. Bu yeni düzende ne sanayi devriminin parçacıkları ve onların felsefi yansımaları kaldı, ne de dünya savaşlarının yarattığı izlerin toplumsal etkileri. Dijital etkinin sınır tanımayan döngüsü içinde zamana karşı bir yarış ve var olma çabası karşısında yükselen, zenginleşen ekonomik gücün oluşturduğu büyük ittifaklar. Bu yeni dünyada, teknoloji üretenlerin teknoloji üretemeyenleri yönettiği yaşam alanları yaratıldı. Sanat, eskisi gibi büyük bütçelerle büyük organizasyonların yapıldığı bir mecra halinden, arkasında düşünsel ve belli hedefler doğrultusunda ilerleyen yapaylıkla harmanlanmaya başladı. Sloganlar değişti, yeni dünya düzeninin yeni sloganı "sanat kendi kurallarına göre yapıldığında topluma ne söyler" gibi toplumcuları kapsayacak, sanat için sanatçıları üzmeyecek ortak bir payda da buluştular. Esas tehlike, artık sergilerde hangi işin orijinal hangi işin yapay olduğu ayrımının fark edilemeyecek düzeye gelmesi. Yazıcılardan çıkan, düşünsel hiçbir fikir içermeyen, makinenin kollarına bırakılmış basit üretimlerin estetik hazla donatılması, cazip hale geldi. Sanat ebedi niteliğinden, nesli tükenmek üzere olan bir organizmaya dönüşmeye başladı. Bu aşamada toplumla bağ kurma olanağı, yüzeysellikten öteye geçemeyecek duruma evrildi. Sanatçılar, kendi iç sesine kulak verdiğinde bu yapaylığın dağılacağından kuşku yok. İnsan varoluşunun özüne dokunan her eser, toplumla bağ kurabilir. Önce insanla, sonra toplumla bağ kurarak, geniş kitlelere ulaşarak yerellikten evrenselliğe gidebilir ve gerçek sanat nesnesine dönüşebilir. Sanat eserine dönüşmeyen veya dönüşemeyen bir eserin üreticisinden sanatçı olarak bahsedilmesi mümkün değildir. Burada da Kafka örneği akla geliyor. Yazmış olduğu eleştiri yazıları, birer tez olsaydı, geçerliliğini yitirecek ve unutulacaktı. Ancak onların esere dönüşmesi, ölümsüzleşmesine ve toplumsal anlamda dönüşmesine neden oldu ve "bir insan böceğe dönüştü" biçim kendi anlamını oluşturdu ve toplumsal mesajlara, kodlara dönüştü. Buradan hareketle, evet sanatın toplumla bağ kurma gücü, diğer toplumsal araçlar gibi zamana, mekana göre geçerliliğini yitirecek sembolik bir bağa sahip değil, kırılamayacak, aşılamayacak güçlü çelik halat gibidir.

Fatih Başbuğ ile Röportaj, 6 Temmuz 2026 Ebru Dede, Q Art Space